

OUTOKUMMUN KAUPUNGIN YMPÄRISTÖNSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA

Hyväksynyt: Outokummun kaupungin rakennus- ja ympäristöjaosto 24.8.2017

Voimassa alkaen: 1.1.2018

SISÄLLYSLUETTELO

1	Valvontasuunnitelman laatiminen	1
2	Outokummun ympäristöolot	1
2.1	Yleistä	1
2.2	Luontoarvot	1
2.3	Pohjavedet	2
2.4	Riskit	2
3	Valvottavat kohteet	3
3.1	Luvanvaraiset ja rekisteröitävät laitokset	3
3.2	Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset toiminnot	3
3.3	Ympäristönsuojelulain mukaiset muut valvontakohteet	4
3.4	Vesilain valvonta kunnissa	4
3.5	Jätelain valvonta kunnissa	4
3.6	Maa-aineslain valvonta kunnissa	4
3.7	Muu lainsäädäntö	5
4	Käytössä olevat valvonnan voimavarat ja keinot	5
4.1	Henkilöstöressurit ja valvonnan voimavarat	5
4.2	Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa	5
5	Riskinarviointi	5
6	Valvontaohjelma	6
6.1	Tarkastukset	6
6.2	Valvonnan toteuttaminen	6
6.3	Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa	6
6.4	Tarkastusten maksullisuus	7

1 VALVONTASUUNNITELMAN LAATIMINEN

Ympäristönsuojelulain (YSL 572/2014) 168 §:n mukaan valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö.

Valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvovat ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja -tiheys määritellään ympäristöriskien arvioinnin avulla.

2 OUTOKUMMUN YMPÄRISTÖOLOT

2.1 Yleistä

Outokummun kaupungin kokonaispinta-ala on 584,05 km², josta maapinta-alaa on 445,81 km² ja vesistö-pinta-alaa 138,24 km². Vesistöjen kunto on pääosin tyydyttävä, poikkeuksena Lahdenjoki, jonka tilanne on välttävä.

Outokummun maisemaa leimaa paikkakunnalla toiminut kaivosteollisuus ja vanha kaivos vaikuttaa kaupunkikuvaan voimakkaasti vielä nykyäänkin. Kaivostoiminta on vaikuttanut maiseman lisäksi alueen maa-ainesten pitoisuuksiin. Käytännössä tämä näkyy maa-ainesten saastuneisuuden luokittelussa taustapitoisuudet huomioiden. Kaupungissa toimiva teollisuus vaikuttaa vesistöjen tilaan ja aiheuttaa myös poikkeamia ilmanlaatuun muuhun Itä-Suomeen verrattuna.

2.2 Luontoarvot

Outokummussa on suojeltujen harjaksojen lisäksi muitakin suojeltuja alueita. Luonnonarvoiltaan merkittävien niistä on lintujärvenä toimiva Sysmäjärvi, joka on valtakunnalliseen vesiensuojeluohjelmaan kuuluva järvi sekä kansainvälisesti arvokas kosteikkoalue. Sysmäjärvi on ympäristöoloiltaan erittäin rehevä ja samaan aikaan kärsii myös voimakkaasta ympäristökuormituksesta. Sysmäjärven vedenlaatu on tällä hetkellä tyydyttävä.

Muita suojelualueita ovat muun muassa valtakunnalliseen lintujensuojeluohjelmaan kuuluva Pitkälahti-Laikanlahden luonnonsuojelualue ja Sätöslahti, jonka läheisyydessä sijaitsee myös suojeltuihin kohteisiin kuuluvia muinaisjäänöksiä. Lisäksi Outokummussa on lukuisia pienempiä suojelualueita.

2.3 Pohjavedet

Outokummussa I- ja II-luokan pohjavesialueita on yhteensä 44,86 km². Ensimmäisen luokan pohjavesialueita eli vedenhankinnan kannalta tärkeitä pohjavesialueita on 6: Saari-Oskamo, Makumäki, Suurikangas, Valkeisensärkät, Lietukansärkät ja Kinttumäki. Toisen luokan pohjavesialueita eli muun vedenhankintakäyttöön soveltuvia alueita on 13: Antipanuutto, Onkilammingsärkät, Kärrinheitto, Petrolamminkangas, Kerkänkangas, Palokangas, Könösenniemi, Hovinsärkkä, Pukkimäki, Niilonpatama, Pihkaanmäki, Raiskionmäki ja Vileikkokangas. Pohjavesialueille kohdistuvia luvanvaraisia toimintoja ovat lähinnä maa-ainesten otot ja murskaamotoiminta.

2.4 Riskit

Keskeiset ympäristöriskit liittyvät pinta- ja pohjavesiin, maaperään, ilmanlaatuun sekä meluolosuhteisiin. Suurimman kuormituksen alla on Natura-alueeksi luokiteltu Sysmäjärvi, joka on tärkeä lintujen pesimis- ja levähdyspaikka. Sysmäjärveen kohdistuu paljon ravinnekuormitusta, sillä se toimii myös jätevesien laskupaikkana paitsi Outokummun jätevedenpuhdistamolle, myös muulle teollisuudelle. Pohjavesien kuntoon vaikuttavat pohjavesialueilla tapahtuvat toiminnot. Ilmanlaatuun ja meluhaittoihin vaikuttavat erityisesti liikenne ja teollisuuden päästöt. Maaperään kohdistuvia riskejä ovat erilaiset vaarallisten aineiden vuodot. Myös aikaisemmin saastunut maaperä voi myöhemmin aiheuttaa haittaa maan siirtelyn yhteydessä esimerkiksi pintavesivalumina.

3 VALVOTTAVAT KOHTEET

3.1 Luvanvaraiset ja rekisteröitävät laitokset

Ympäristöluvanvaraiset toiminnot	Kpl	Pohjavesialueella
Metsäteollisuus	0	
Metalliteollisuus	1	0
Energiantuotanto	1	0
Polttoaineiden valmistus taikka kemikaalien tai polttoaineiden varastointi tai käsittely	0	
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	0	
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto	4	4
Mineraalituotteiden valmistus	1	0
Nahan tai tekstiilien laitosmainen tuotanto tai käsittely	0	
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	0	
Eläinsuojat tai kalankasvatus	10	1
Liikenne	0	
Jätteiden ammattimainen tai laitosmainen käsittely sekä jätevesien käsittely	2	0
Muu toiminta	1	1
Yhteensä	20	6
Rekisteröidyt toiminnot		
Energiantuotantolaitos	1	
Asfalttiasema	0	
Polttoaineen jakeluasema	1	
Kemiallinen pesula	0	
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta (5-10 tn/a)	0	

3.2 Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset toiminnot

Ympäristönsuojelulain mukaan toiminnanharjoittajan on ilmoitettava kirjallisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tietyistä toiminnoista. Näitä toimintoja ovat melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta, koeluonteinen toiminta sekä poikkeustilanteet muussa kuin luvanvaraisessa tai rekisteröitävässä toiminnassa (YSL 118-120 §). Ilmoitukset tarkastetaan ja niistä tehdään päätös, jossa voidaan antaa toiminnalle ympäristönsuojelumääräyksiä.

3.3 Ympäristönsuojelulain mukaiset muut valvontakohteet

Haja-asutusalueiden jätevesien käsittelystä säädetään ympäristönsuojelulain 16. luvussa sekä 238 § ja valtioneuvoston asetuksessa talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (2157/2017, joka tuli voimaan 3.4.2017). Lain ja asetuksen ja taustatöiden mukaan pohjavesi- ja ranta-alueilla sijaitsevien kiinteistöjen tulee täyttää asetuksen vaatimukset 15.3.2019 mennessä, muilla alueilla MRL mukaisten remonttien ja/tai laajennusten yhteydessä. Jätevesijärjestelmien valvontaa suoritetaan muiden tehtävien ohella ja mahdollisen haitankärsijän ilmoituksen perusteella.

Nitraattiasetuksen mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tulee tehdä ilmoitus kuivalannan ja orgaanisten lannoitevalmisteiden varastoinnista aumassa sekä kuivalannan varastoinnista aumassa poikkeustilanteessa (1250/2014). Aumaukset tarkastetaan tarvittaessa. Kunnan ympäristönsuojelumääräysten mukaan ilmoitus tulee myös tehdä, jos erityisten syiden vuoksi lannoitetta joudutaan levittämään levitysaikojen ulkopuolella tai pohjavesialueilla.

Ympäristönsuojelulain 180 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräys ei voi koskea luvanvaraista toimintaa eikä rekisteröitävää toimintaa. Määräyksen noudattamista valvotaan uusintatarkastuksilla.

3.4 Vesilain valvonta kunnissa

Vesilain (587/2011) valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus. Vesilain mukaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee ojitusta koskevat erimielisyydet, jotka eivät edellytä lupaa tai joita ei käsitellä ojitustoimituksessa. Ojitusta koskevat asiat tulevat kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen vireille yleensä asianosaisten kirjallisesta vireillepanosta.

3.5 Jätelain valvonta kunnissa

Jätteen ammattimaisesta keräyksestä on jätelain (646/2011) mukaan tehtävä ilmoitus jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Jätelain mukaiseen valvontaan kuuluu lisäksi mm. roskaantumisen ehkäiseminen ja jätehuollon asianmukaisen järjestämisen valvonta. Jätehuoltomääräysten ja jätelain mukaista valvontaa suoritetaan pääsääntöisesti kuntalaisten ilmoitusten perusteella.

3.6 Maa-aineslain valvonta kunnissa

Maa-aineslain noudattamista valvoo kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Tarkastuksilla ja mittauksilla valvotaan maa-aineslupan lupamääräysten noudattamista. Tarkastukset suoritetaan vuosittain. Maa-ainesten oton valvominen on olennaista pohjavesien suojelun kannalta, sillä maa-

ainesten ottoaikat sijaitsevat usein pohjavesialueilla. Valvontakäyntejä on ollut vuonna 2016 yhteensä 21.

3.7 Muu lainsäädäntö

Muita kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimiin kuuluu myös muiden erikoislakien, kuten maasto- ja vesiliikennelain sekä luonnonsuojelulain valvonta. Usein valvontaa tehdään yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

4 KÄYTÖSSÄ OLEVAT VALVONNAN VOIMAVARAT JA KEINOT

4.1 Henkilöstöresurssit ja valvonnan voimavarat

Viranhaltija päivystää maanantaisin klo 9.00-12.00 ja tiistaita ja joka toista keskiviikkoa lukuun ottamatta viranhaltija työskentelee pääsääntöisesti Outokummussa. Outokummun kaupungin käytössä on laskennallisesti 0,35 henkilötyövuotta. Lokakuun alusta 2017 palataan tilanteeseen, jossa työpanosta on 0,5 htv. Viranhaltijana toimii:

Ympäristönsuojelusihteri Tuukka Tuominen, p. 0447559378,
tuukka.tuominen@outokummunkaupunki.fi

4.2 Viranomaisten välinen yhteistyö valvonnassa

Kunnan viranomaisten on ympäristönsuojelua koskevissa asioissa oltava keskenään yhteistyössä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on oikeus saada kunnan ja valtion viranomaisilta tehtäviensä hoidon kannalta tarpeellisia tietoja, jollei salassapitovelvollisuutta koskevista säännöksistä muuta johdu (64/1986 10 ja 11 §). Toimivalta on joissain asioissa jaettu viranomaisten kesken. Viranomaisten välinen yhteistyö näkyy esimerkiksi vesiensuojelullisissa ja luonnonsuojelullisissa asioissa saatavina ja annettavina lausuntoina sekä ympäristövahinkotapauksissa pelastusviranomaisten kanssa työskentelynä.

5 RISKINARVIOINTI

Ympäristönsuojelulain 168 §:n mukaisesti määräaikaistarkastusten tarkastuskohteet ja -tiheydet tulee perustua riskinarviointiin. Riskinarvioinnissa huomioidaan toimialan aiheuttamat mahdolliset ympäristöhaitat normaalin toiminnan aikana sekä poikkeustilanteissa. Valvontakohteiden tarkastustiheys määritellään riskin suuruuden avulla. Suurempi riski eli mahdollisten haittojen suuruus suhteessa haittojen ilmenemisen todennäköisyyteen edellyttää useammin tarkastuksia kuin pienemmän riskin kohteet. Tarkastustiheys määritellään sijainnin, tässä tapauksessa pohjavesialueiden perusteella. Syynä sijaintiperusteiseen valvontaohjelmaan on se, että pohjavedet ovat yhteiskunnallisesti erittäin merkittävä resurssi, joihin kohdistuneita, usein luonteeltaan pitkäikäisiä vahinkoja on vaikea korjata. Lisäksi toimialakohtainen valvontaohjelma

ei vastaisi optimaalisesti ympäristönsuojelun tarpeisiin, sillä monilla toimialoilla sijainti määrittelee ympäristöriskin suuruuden.

6 VALVONTAOHJELMA

6.1 Tarkastukset

Tarkastukset suoritetaan valvontaohjelman mukaisesti kolmen tai viiden vuoden välein. Tarpeen vaatiessa suoritetaan ylimääräisiä tarkastuskäyntejä. Tarkastustiheys määräytyy pohjavesialueilla sijaitsevien toimintojen mukaan. Pohjavesialueilla tapahtuvat toiminnot tarkastetaan kolmen vuoden välein ja loput viiden vuoden välein. Valvontakohteet lajitellaan sijainnin mukaan kahteen luokkaan (kolmen ja viiden vuoden välein tarkastettavat). Kohteiden tarkastusjärjestys valitaan luvan myöntämispäivämäärän mukaan, jolloin vanhimmat tarkastetaan ensimmäisenä. Ympäristöluvallinen murskaustoiminta tarkastetaan maa-aineslain mukaan vuosittain, mikäli toiminnan ympäristölupa on käsitelty yhdessä maa-ainesluvan kanssa. Lisäksi murskaustoiminnalle tehdään perinteisiä aloitus- ja lopetustarkastuksia.

6.2 Valvonnan toteuttaminen

Ympäristönsuojelulaissa tarkoitettulla valvonta- ja lupaviranomaisella tai sen määräämällä viranhaltijalla on oikeus valvontaa varten muun muassa saada tarpeellisia tietoja toiminnanharjoittajalta, kulkea toisen alueella, tehdä tarkastuksia, suorittaa mittauksia ja ottaa näytteitä, jossa toimintaa harjoitetaan sekä tarkkailla toiminnan ympäristövaikutuksia (YSL 172 §).

Valvontatyö koostuu käytännössä tarkastusten suorittamisesta, raporttien tarkastamisesta, selvitysten ja suunnitelmien hyväksymisestä, projektiluontoisesta valvonnasta sekä valituksiin ja akuutteihin tilanteisiin reagoimisesta. Tarkistuksilla valvotaan muun muassa lupamääräysten noudattamista ja luvan päivitystarvetta.

Valvontaa suoritetaan lisäksi ilmoitusten perusteella. Kyse voi olla ympäristönsuojelulain mukaisesta meluilmoituksesta, ilmoituksesta poikkeustilanteesta tai esimerkiksi ilmoitus havaitusta ympäristönsuojelulain vastaisesta toiminnasta. Muun kuin viranomaisen vireillepano-oikeudesta säädetään YSL 186 §:ssä.

6.3 Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa

Lainsäädäntö sisältää säännöksiä tilanteisiin, joissa valvontaviranomaisen on ryhdyttävä välittömiin valvontatoimiin. Näissä tilanteissa voidaan antaa määräyksiä tai keskeyttää toiminta välittömästi. Välittömät valvontakeinot ovat aina luonteeltaan väliaikaisia ja ne viedään viranomaisen käsiteltäväksi viivytyksettä. Valvontaviranomaisella on, havaittuaan lainvastaisen tilanteen, lakisääteinen velvollisuus tutkintapyyntöön tekemiseen. Poliisin kannalta on olennaista, että tutkintaa päästään suorittamaan mahdollisimman nopeasti tilanteen tultua viranomaisen tietoon. Samalla voidaan varmistua, ettei valvontatoimenpiteillä hankaloiteta poliisin työtä. Tutkintapyyntöön tekeminen ei varsinaisesti sisällä mitään viranomaisratkaisua ja se on

luonteeltaan usein rinnastettavissa välittömiin hallinnollisiin toimenpiteisiin. Kyse on käytännössä valvonnassa havaittujen tietojen toimittamisesta poliisiviranomaiselle sen velvollisuuksien hoitamista varten eli tavallaan asian siirtämisestä toimivaltaiselle viranomaiselle.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 169 §:n mukaan, jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aiheutta olettava, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa, valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvítettävä asia muulla asianmukaisella tavalla. Jos samanaikaisesti on vireillä toimintaa koskeva lupa-asia, on tarkastus tai selvitys tehtävä mahdollisuuksien mukaan ennen lupa-asian ratkaisemista.

6.4 Tarkastusten maksullisuus

Taksan mukainen maksu peritään lisäksi valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta sekä tarkastuksista, jotka ovat tarpeen Ympäristönsuojelulain (527/2014) 175 tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi.

Ympäristönsuojeluviranomaisen maksut perustuvat luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelyyn sekä määräaikaistarkastuksen ja hallintopakon valvonnan keskimääräiseen omakustannusarvoon. Mikroyrityksiltä perittävässä maksuissa huomioidaan toiminnan laajuus ja luonne samoin jos toiminnanharjoittajan asemassa on sellainen luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa.

Kokonaiskustannuksiin kuuluvat asian käsittelystä aiheutuvien erilliskustannusten lisäksi käsittelyn aiheuttama osuus hallinto-, toimitila- ja pääomakustannuksista sekä muista viranomaisen yhteiskustannuksista. Luvan tai ilmoituksen käsittelyn kuulutuskulut peritään erikseen. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen asian käsittelyn omakustannusarvo on 55 € tunnilta.